GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE IN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 65. *Duminecă, 22 Martie (3 Aprilie).* **1887.**

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu 1 Aprilie 1887 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ** pe trilunulŭ Aprilie, Maiu şi Iuniu, la care invitămŭ pe toţi onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România şi străinătate:	
pe trei lunĭ	**3 fl.**	pe trei lunĭ	**10 francĭ**
„ şése „	6 „	„ şése „	20 „
„ unŭ anŭ	12 „	„ unŭ anŭ	40 „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Abonaţilorŭ de până'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâşiei sub care au primitŭ diarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Braşovŭ, 21 Martie 1887.

Cu încordată atenţiune urmărescŭ cei din Berlinŭ paşii publicistului panslavistŭ rusŭ *Katkov*, care a plecatŭ dela Moscva la Petersburgŭ, unde l'a chiămatŭ Ţarulŭ *ad audiendum verbum*. Diarele berlinese dau călĕtoriei lui o mare importanţă.

Katkov nu e nicĭ ministru, nicĭ nu ocupă vre-o funcţiune publică în statŭ, cu tóte aceste elŭ jócă unŭ rolŭ mare, mai mare chiar ca membrii guvernului şi este adĭ pe lângă Ţarulŭ omulŭ celŭ mai influentŭ în Rusia.

„Câte odată se pare chiar — dice „N. fr. Presse" — că Katkov este mai puternicŭ decâtŭ toţi miniştrii Ţarului, ba aprópe aşa de puternicŭ ca Ţarulŭ însuşĭ. E de înţelesŭ, considerândŭ jurstările deosebite în Rusia, ca Ţarulŭ speriatŭ de nihilişti şi strîmtoratŭ de cătră panslavişti, sĕ crédă că află în anteluptătorulŭ panslavistŭ dela Moscva unŭ radimŭ mai tare, decâtŭ în consiliarii sĕi, carĭ nu suntŭ purtaţi de unŭ curentŭ puternicŭ popularŭ. Cu tóte aceste este o apariţiune straniă, că cea mai puternică autocraţiă în Europa concede tocmai unui publicistŭ o influinţă, care trece peste capetele miniştrilorŭ şi se redică până la puterea suverană a domnitorului."

„Ceea ce nu cutéză nicĭ o fóiă în Rusia sĕ scrie, "Gazeta de Moscva" o spune făr' de frică şi reservă şi totdéuna d-lui Katkov îi este permisŭ a se apropia de persóna Ţarului, elŭ póte avé audienţă la elŭ totdéuna, când numai voiesce, mai de multeorĭ decâtŭ înşişĭ miniştri, a cărorŭ contrarŭ este."

„Acestei posiţiunĭ cu totulŭ escepţionale a d-lui Katkov este a i se ascrie, că întotdéuna se consideră de unŭ evenemĕntŭ însemnatŭ, décă este citatŭ la Petersburgŭ dinaintea Ţarului, căcĭ se scie, că sfatulŭ sĕu apasă greu în cumpĕnă şi că cuvĕntulŭ sĕu a pricinuitŭ căderea multorŭ miniştri. De astă dată însĕ, când Katkov este din nou chiămatŭ înaintea Ţarului, privirile în tótă Europa se îndréptă cu încordare spre capitala imperiului nordicŭ, căcĭ e vorba de unŭ lucru mare, de aceea adecă, că óre învinge-va Katkov cu partida rĕsboiului, care neîncetatŭ aţîţă la ură în contra Austriei şi Germaniei, şi predică alianţa cu Francia, orĭ va succede partidei păcii de a asigura politica oficială a vechilorŭ tradiţiunĭ rusescĭ în contra atacurilorŭ contrarilorŭ ei."

Scimŭ că în timpulŭ din urmă Katkov a atacatŭ în diarulŭ sĕu cu vehemenţă politica principelui Bismarck, făcĕndu'o responsabilă chiar şi pentru atentatulŭ dela 13 Martie a. c.

Guvernulŭ germanŭ s'a plânsŭ din astă causă la Petersburgŭ şi la intervenţiunea ministrului de esterne Giers i s'a datŭ lui Katkov din partea şefului administraţiei pressei unŭ avertismentŭ. Ţarulŭ însĕ a desaprobatŭ acésta mĕsură, declarândŭ, că voiesce sĕ cunóscă mai întâiu părerea opiniunei publice şi numai după aceea se va pronunţa. Avertismentulŭ în urma acésta nicĭ nu s'a publicatŭ.

Se vede însĕ că principele Bismarck i-a venitŭ în ajutorŭ lui Giers contra lui Katkov, puindu-şĭ în cumpĕnă întréga autoritate spre a face sĕ fiă trasŭ la rĕspundere publicistulŭ panslavistŭ pentru atacurile sale necurmate în contra Germaniei.

De aicĭ se esplică chiămarea d-lui Katkov înaintea Ţarului şi importanţa ce-o dau foile oficióse din Berlinŭ deeisiunei ce va urma.

Suntŭ diferite părerile în privinţa resultatului posibilŭ alŭ audienţei d-lui Katkov. In Paris se vorbesce de retragerea d-lui de Giers şi de înlocuirea lui cu actualulŭ ambasadorŭ din Berlinŭ Paul Şuvalov. In Londra se crede, că situaţiunea nu este favorabilă planurilorŭ lui Katkov.

Depinde fórte multŭ şi dela disposiţiunea personală a Ţarului Alexandru III şi lesne s'ar puté adeveri, că Katkov este unŭ periculŭ pentru pacea europénă. Chiămarea lui Şuwalov la Petersburg arată însĕ, că Ţarulŭ nu vrea sĕ o rupă cu Germania şi astfelŭ Katkov va trebui sĕ-şĭ mai stĕmpere limbagiulŭ şi sĕ mai aştepte cu realisarea planurilorŭ sale.

Armata comună în dieta ungară.

Rĕspunsulŭ, ce l'a datŭ ministrulŭ de honvedĭ deputaţiunei studenţilorŭ în cestiunea depunerei esamenului de oficerŭ de reservă la armata comună în limba ungurésca a provocatŭ, precum amŭ comunicatŭ, demonstraţiunĭ din partea studenţilorŭ. Cestiunea s'a adusŭ însĕ in desbatere şi în camera deputaţilorŭ.

Deputatulŭ *Meszlenyi* a interpelatŭ în acéstă privinţă pe ministrulŭ Fejervary, întrebându-lŭ: 1. Adevĕratŭ e, că ministrulŭ a disŭ, cumcă nu 'ndrăsnesce sĕ propună locului competentŭ, ca esamenulŭ sĕ se potă depune în limba ungurescă? 2. Décă e adevĕratŭ. ce motive l'au îndemnatŭ a face acéstă declaraţiune? 3 In casŭ când nu s'ar îndeplini cererea d'a se depune esamenulŭ în limba ungurescă, va face paşĭ, ca aceia, carĭ nu sciu limba germană sĕ 'şĭ facă anulŭ de voluntarŭ la honvedĭ şi după depunerea esamenului sĕ rĕmână oficerĭ la honvedime?

Ministrulŭ de honvedĭ *Fejervary* a rĕspunsŭ, că instrucţiunea pentru infanteriă şi cavaleriă dice: „Esamenulŭ teoreticŭ se face din tóte obiectele în limba germană, care e limba de serviciu a armatei c. r. E de ajunsŭ, ca voluntarii sĕ fiă înţeleşĭ; acelora carĭ n'au ca limbă maternă limba germană, nu li se cere s'o scie fluentŭ şi perfectŭ în vorbire şi în scrisŭ; ba la esamenŭ, intrândŭ candidatulŭ în amĕruntele unui obiectŭ mai greu, se póte servi de limba sa maternă séu de o limbă înţelésa de singuraticii membri ai comisiunei«. Prin urmare se cere sĕ cunoscă limba germană întru câtŭ pretinde serviciulŭ, er terminii technicĭ sĕ'i cunóscă toţĭ în limba de serviciu a armatei comune. Aceştĭ terminĭ nicĭ nu suntŭ germanĭ, decâtŭ în forte mică mĕsură. (O voce 'n stânga: Destulŭ de rĕi suntŭ!) Partea cea mai mare suntŭ francezĭ. (Szalay: Din causa sĕraciei limbei germane! — Furtunósă ilaritate). O procedere mai prevenitore nicĭ nu se póte dori. Aşŭ vrea bucurosŭ se vĕdŭ, décă şi în armata francesă s'ar permite cuiva sĕ depună esamenulŭ în limba germană? (O voce 'n stânga estremă: Asta nu'i armată comună, e armată inimică! — Mare şi îndelungată larmă). Nu e nicĭ în interesulŭ statului, nicĭ în alŭ armatei, ca sĕ ajungă acésta într'unŭ chaosŭ, într'o zăpăcelă babilonică. Chiar şi dela oficerii superiorĭ honvedĭ pretindemŭ sĕ cunóscă încâtva limba germană, şi décă nu o scie, nicĭ nu póte fi oficerŭ superiorŭ. (Aprobărĭ în drépta. Nelinisce 'n stânga şi 'n stânga estremă, de unde se aude o voce: Destulŭ! Sfĕrşesce!)

Ce privesce rĕspunsulŭ meu datŭ studenţilorŭ, nu se póte combate, căcĭ în lege e esprimată comanda unitară. A introduce turnulŭ babilonicŭ în armată (Mişcare în stânga estremă) spre paguba propriilorŭ noştri fii — acesta eu unulŭ nu o facŭ, acesta o póte face celŭ ce a inventatŭ tabela minţii sănĕtóse a omului. (Viă ilaritate. O voce din stânga estremă: Comicŭ lucru!) Cum că în foile neautorisate se atacă acum la pragulŭ alegerilorŭ una séu alta, nu mĕ mirŭ. (Strigărĭ în stânga estremă: In „Pester Lloyd«! — Ilaritate.) Nu în »Pester Lloyd«. Vedeţĭ unŭ gravamenŭ în aceea că am disŭ, că nu voiu întreprinde nicĭ unŭ pasŭ şi nu voiu propune, ca esamenulŭ sĕ se pótă depune numai în limba ungurescă. Da, am dis'o, căcĭ nu tinerimei îi pasă de urmărĭ şi de responsabilitate. (Nelinişte în stânga estremă.) Nicĭ aţîţătorilorŭ nu le pasă. (Vii aplause'n drépta. Contradicerĭ lărmuitóre în stânga estremă. Madarasz: Va sĕ dică, a pretinde limba ungurescă însemneză a aţîţa? — Mişcare'n stânga estremă. O voce'n drépta: N'aţĭ cerutŭ numai acesta!) Când dicŭ aţîţătorĭ, am motive şi anume deputaţiunea junimei a plecatŭ dela mine mulţămită cu ce i am disŭ, că voiu căuta sĕ obţinŭ ce se póte, fără păgubirea acelei armate, care în prima liniă e chemată a apĕra monarhia şi Ungaria. Tinerimea mĭ-a mulţămitŭ şi chiar deputatulŭ care a condus'o a fostŭ mulţămitŭ. Abia a treia di începu aţîţarea. (Mare larmă'n stânga estremă. Vii aprobărĭ în drépta.) Şi acésta dovedesce, că la spatele lorŭ stau agitatorĭ. (Aprobărĭ în drépta. Larmă în stânga estremă. Strigăte: Cine suntŭ aceia?) Nu citezŭ nume; căcĭ décă lucrulŭ ajunge atâtŭ de departe, va fi tréba poliţiei sĕ'i urueze, ér nu a mea. (Vii aplause'n drépta.) Da, am disŭ că nu'ndrăsnescŭ sĕ facŭ propunerea, pentru că eu nu alergŭ după morĭ de vĕntŭ, ci ţiu contŭ de responsabilitate. (Aprobărĭ în drépta. Larmă'n stânga estremă.)

S'a afirmatŭ, că aşŭ fi disŭ, cum că nu e omŭ cultŭ celŭ ce nu scie nemţesce. Dor nu veţĭ crede (cătră stânga estremă) că aşŭ puté pronunţa o asemenea gugumăniă. (Mare ilaritate. Aprobărĭ în drépta.) Am disŭ însĕ, că, considerândŭ referinţele nóstre, se póte pretinde dela unŭ omŭ cultŭ sĕ vorbéscă şi alte limbĭ: nemţesce, franţuzesce ş. a. E uşorŭ lucru a se acăţa de unele cuvinte şi a le suci. (Strigărĭ în stânga estremă: Asta o face Koloman Tisza! — Larmă'n drépta. Ministrulŭ Tisza întră în sală. Vii şi îndelungate »eljenurĭ« în drepta. Larmă şi ilaritate'n stânga estremă.

Trecĕndŭ la interpelare, punctulŭ ânteiu şi alŭ doilea cadŭ de sine după cele ce le-am disŭ. Ce privesce a treia întrebare, rĕspundŭ că acum nu o facŭ nicĭ aceasta. (Strigăte: Nu o potŭ face!) Nu o potŭ face, pentru că legea dispune, ca voluntarii sĕ între în armata comună, care are nevoiă de elemente culte şi oficerĭ, fiindŭ ea în prima liniă chemată a apĕra Ungaria. Din aceste consideraţiunĭ nu sunt înclinatŭ şi întrebuinţezŭ încă odată cuvĕntulŭ (cătră stânga estremă) nu cutezŭ sĕ facŭ astfelŭ de propunerĭ. Rogŭ a mi se lua rĕspunsulŭ la cunoscinţă. (Indelungate aprobărĭ în drépta.)

Intr'o altă şedinţă. deputatulŭ *Hoitsy* a disŭ, că partida sa consideră armata comună ca unŭ gravamenŭ alŭ constituţiunei. Partida sa nu va vota nicĭodată nicĭ macărŭ unŭ crucerŭ pentru armata comună. Cei din fruntea afacerilorŭ ţĕrii au datoria sĕ respecte aspiraţiunile naţiunei şi sĕ le aplaneze calea. Der s'a esprimatŭ oficialŭ, că în privinţa armatei trebue sĕ renunţămŭ la orice speranţă, astfelŭ ministrulŭ prin declaraţiunea sa nĭ-a tăiatŭ orĭce speranţă d'a ne puté împretini cu instituţiunea armatei comune. — In felulŭ acesta au mai vorbitŭ şi alţĭ deputaţĭ.

Mai interesantă a fostŭ vorbirea deputatului Alex. *Csanady*: Rĕspunsulŭ, dise elŭ, ce l'a datŭ ministrulŭ de honvedĭ deputaţiunei junimei universitare, m'a convinsŭ din nou, că isvorulŭ tuturor relelor în afacerile comune trebue căutat în politica ucidĕtóre a luĭ Koloman Tisza (Ilaritate în drépta) şi în pacea armată permanentŭ. De aceea trebue sĕ căutămŭ a libera naţiunea de aceste pacoste, vedĭ bine totŭ în marginile legii. Nu rĕmâne altceva de făcutŭ, decâtŭ, ca naţiunea însaşĭ sĕ'şĭ ié în mână grija pentru viitorulŭ ei, pentru bunulŭ şi sângele ei.

Pentru acésta este numai unŭ mijlocŭ: ca popórele constituţionale ale Europei în înţelegere cu domnitorii sĕ se unéscă spre a se restabili Polonia şi a se dota cu o constituţiune de totŭ liberală; coróna polonă sĕ se pună pe capulŭ regelui Ungariei, Franciscŭ Iosifŭ, (»Eljen« în stânga estremă), negreşitŭ cu condiţiunea, ca între Polonia şi Ungaria sĕ nu esiste altă legătură, decâtŭ domnitorulŭ comunŭ. In schimbŭ însĕ ţĕrile austriace germane sĕ se unéscă cu Germania.

Preşedintele sună clopoţelulŭ, invitândŭ pe vorbitorŭ sĕ nu renunţe aşa uşorŭ la ţĕrile celuilaltŭ statŭ (Viiă şi mare ilaritate), ci sĕ rĕmână la obiectŭ, fiindŭ vorba de vĕduvele şi orfanii militarilorŭ. (Aprobărĭ.)

Alex. *Csanady*: Viu eu la obiectŭ; vreamŭ numai sĕ dau espresiune vederilorŭ şi dorinţelorŭ mele. Restabilirea Poloniei şi independenţa popórelorŭ arŭ fi cea mai singură bastionă a civilisaţiunei europene. Prin unirea ţĕrilorŭ austriace s'ar pune capĕtŭ raportului încordatŭ dintre Austria şi Germania, şi este cunoscutŭ dóră, că însĕşĭ elementele germane din Austria dorescŭ acéstă unire.

Preşedintele sună şĭ invită pe vorbitorŭ din nou sĕ revină la obiectŭ, căcĭ altfelŭ îi detrage cuvĕntulŭ (Aprobărĭ.)

Alex. *Csanady*: Respectŭ avertismentulŭ d-lui preşedinte. De cândŭ lucrezŭ pe tĕrĕmulŭ politicei, totdéuna am luptatŭ pentru independenţa Ungariei. Precum

n'am încuviințatŭ pentru armata comună niciodată unŭ recrutŭ, niciodată unŭ banŭ, trebue și adĭ sĕ respingŭ proiectulŭ (pentru îngrijirea vĕduvelcrŭ și orfanilorŭ militarĭ.) (Aplause în stânga estremă.)

Din camera României.

In ședința dela 18 Martie s. v. discutându-se asupra bugetului ministeriului de esterne la paragrafulŭ „agențiile în străinătate și consulatele", d-lŭ M. Kogălniceanu a luatŭ cuvêntulŭ arătândŭ, că România are consulate prin tóte părțile până și prin Monaco și prin Tunis, dér tocmai pe acolo nu are consulate, unde ca și în Transilvania și în Bucovina suntŭ mulțĭ Românĭ și România are multe interese comerciale de apĕratŭ. D lŭ Kogălniceanu e de părere, ca sĕ se studieze bine lucrulŭ și sĕ se numéscă consulĭ acolo unde România are trebuință, ér unde nu suntŭ de folosŭ sĕ se desființeze legațiile. Niciodată însĕ nu vorŭ trebui retrașĭ legații de pe la Atena, Sofia, Belgradŭ și de prin statele balcanice, cu carĭ trebue sĕ fimŭ întotdéuna unițĭ, căcĭ politica României trebue sĕ țintéscă spre o confederațiune balcanică.

Ministrulŭ de esterne Ferechide recunósce că într'adevĕrŭ suntŭ multe orașe în carĭ ar fi bine sĕ aibă România consulĭ, dér lipsesce personalulŭ și lipsescŭ și banii. In privința confederațiunei balcanice dice, că guvernulŭ românŭ n'a căutatŭ și nu caută sĕ facă propagandă în afară, nu va face nicĭ odată politică de aventurĭ; guvernulŭ are o politică de pace.

D-lŭ Kogălniceanu, replicândŭ, stărue în cele dise de d-sa și cere sĕ se înființeze consulate măcarŭ în Brașovŭ și Cernăuțĭ. România trebue sĕ apere interesele sale comerciale în aceste părțĭ, și décă până acuma nu s'au înființatŭ consulate în memoratele orașe, causa este că Ungurilorŭ nu le place sĕ védă fâlfâindŭ drapelulŭ tricolorŭ alŭ României. România însĕ trebue sĕ facă a fi respectată.

D-lŭ Nic. Ionescu presintă după acésta unŭ amendamentŭ subscrisŭ de mai mulțĭ deputațĭ, prin care propune înființarea unui consulatŭ la Cernăuțĭ și altulŭ la Brașovŭ.

Camera aprópe în unanimitate votézǎ sĕ se înființeze consulate la Cernăuțĭ și la Brașovŭ. Amendamentulŭ d-lui Ciocazanu ca sĕ se înființeze unŭ consulatŭ și la Orșova se respinge.

SCIRILE DILEI.

In comitatulŭ *Cojocnei* (alŭ Clușiului) asentarea s'a sĕvêrșitŭ în anulŭ acesta cu bunŭ succesŭ. Au fostŭ asentațĭ la armata comună 236 tinerĭ, pentru reservă 23, ér la honvedĭ 294. In cerculŭ Ormenișului contingentulŭ de 30 recerutŭ pentru armata de linia nu s'a împlinitŭ, er la honvedĭ au fostŭ asentațĭ 38, în cerculŭ Mociului s'a împlinitŭ contingentulŭ de 56 pentru armata de linia er la honvedĭ au fostŭ asentațĭ 44 tinerĭ, au fostŭ trimișĭ la supra-visitațiă 12, nu s'au presentatŭ la assentare 26. Din ambele cercurĭ s'au constatatŭ ca apțĭ pentru serviciulŭ la glóte cu arme 315, fără arme 98, cu totulŭ neapțĭ 9.

—x—

Camera română a votatŭ înființarea a *două consulate*: în *Brașovŭ* și în *Cernăuțĭ*.

—x—

Ni se scrie din Hațegŭ: In 12 Martie s'a ținutŭ examenulŭ la *scólele de fetițe din Hațegŭ*. Resultatulŭ splendidŭ e a se atribui D-șórei înv. *Cornelia Lupu*, care deși începĕtóre totușĭ pĕtrunsă de chemarea sa cu abnegațiune rară și devotamentŭ șĭ-a câștigatŭ stima și recunoscința părințilorŭ de fetițe. Lucrurile elegante de mână au contribuitŭ forte multŭ a ridica nimbulŭ esamenului. — „*Munteanulŭ*. —

—x—

Ministrulŭ de honvedĭ a însărcinatŭ pe cismarii din Aradŭ cu confecționarea a 400 părechĭ de cisme pe séma glotașilorŭ.

—x—

In curêndŭ se vorŭ începe lucrările pentru *repararea băilorŭ dela Ocna*, lângă Sibiiu, carĭ lucrărĭ vorŭ costa 29,000 fl. Inceputulŭ se va face cu construirea unui drumŭ dela linia ferată până la băi și la laculŭ Tököly. Se vorŭ construi după acesta 50 de cabinete nouĕ, o sală de așteptare, una pentru jocŭ și alta pentru musică. Loculŭ se va curăți pe de margini și se vorŭ face și alte îmbunătățirĭ. Lucrările acestea vorŭ dura doi anĭ.

—x—

La *congresulŭ didacticŭ* alŭ *României*, ce se va ține la Iașĭ, s'au inscrisŭ vr'o douĕ sute de profesorĭ.

—x—

Secțiunile *camerei române* au primitŭ proiectulŭ de lege pentru a se concede gratis pămênturĭ în Dobrogea subofícerilorŭ carĭ au luatu parte la ultimulŭ rĕsboiu seu au servitŭ 12 anĭ în armată.

Prigonirea limbei române și protestŭ ridicatŭ în contra acésta.

Salnicŭ, 18 Martie 1887.

Domnule Redactorŭ! In Nr. 37 alŭ »Gazetei« Vi-se raportézǎ într'o corespondență din Sĕlagiu subscrisă de unŭ órecare „Vălenulŭ« între altele cumcă partidelorŭ române, carĭ înaintézǎ acte și cu deosebire estrase matriculare de botezŭ, cununiă seu mortŭ, făcute în limba română, le facŭ autoritățile justițiare și cele administrative mare nedreptate respingêndu-le actele și cerêndŭ ca aclusele făcute în limba română sĕ le cérǎ dela respectivii preoțĭ în limba maghiară, făcêndu-le astfelŭ umblare multă și spese marĭ. Ca sĕ nu dică cineva cumcă aceste suntŭ numai născocirĭ, credŭ de cuviință a aduce înainte date concrete întêmplate ca partide din comuna Zalnocŭ (Salnicŭ) despre care amintesce acea corespondență. Étă casurile:

In anulŭ 1886 locuitorulŭ din Zalnocŭ Vasilica Opre înaintândŭ la scaunulŭ orfanalŭ din Zelău lângă actele pentru intabularea unorŭ realitățĭ cumpĕrate unŭ »Estrasŭ de cununiă« datŭ de preotulŭ gr. cat. din Zalnocŭ pe basa legii în limba română, actele i s'au reîndrumatŭ pe lângă observarea, că Estrasulŭ de cununiă sĕ-lŭ alăture tradusŭ în limba statului în copiă legalisată, dându-i terminŭ de 30 de dile pentru pregătirea actelorŭ în modulŭ indicatŭ. Apoi este făcutŭ atentŭ interesatulŭ cumcă după acestŭ terminŭ se va șterge prenotarea despre intrarea actelorŭ la acelŭ oficiu.

Interesatulŭ reprimindu șĭ actele reieptate și instigatŭ de nu sciu cine veni la subscrisulŭ și cu óreșĭ care imputare inconvenabilă dise că nu i-am făcutŭ bine cărțile, înțelegêndŭ că nu i-am datŭ Estrasulŭ de cununiă în limba maghiară.

Dojenindu-lŭ cu bună-voința dictată de prudința părintelui sufletescŭ pentru vorbele ce cuprindŭ o imputare necuviinciósă a unui fiu sufletescŭ către preotulŭ sĕu, imputare inspirată de unŭ rĕu voitorŭ, îlŭ capacitai, că eu am lucratŭ după lege și chiar în înțelesulŭ legei nu puteamŭ sĕ lucru altcum. Apoi îlŭ îndrumai sĕ mérgă la advocatulŭ românŭ d-lŭ A. C. în Supurulŭ de susŭ seu la d-lŭ G. F. în Tasnadŭ și sĕ recureze contra reieptărei actelorŭ sale. Neascultândŭ însĕ sfatulŭ meu, ci lăsându-se atrasŭ de amăgirile nu sciu cui, lăsă ca notarulŭ sĕ facă acusarea contra mea la autoritățile mele superióre pentru că nu voescŭ a-i da estrasul amintitŭ în limba maghiară. Nu sciu ce resultatŭ a avutŭ acusarea contra mea, atâta numai am de a însemna, cumcă interesatulŭ de curêndŭ a venitŭ sĕ cérǎ pentru a doua óră Estrasulŭ de cununiă pentru ca sĕ-șĭ pótă efectui intabularea, căcĭ notarulŭ seu subnotarulŭ de atuncĭ i prăpădiră Estrasulŭ cestiunatŭ.

Étă dérǎ o causă, în care este în jocŭ averea cetățénului, ce plătesce dărĭ grele, tractată cu atâta ușurință de unŭ oficiu publicŭ, care este chiămatŭ a descurca eră nu a încurca în adinsŭ ițele afacerilorŭ dintre cetățenii statului.

Acésta am tractat'o așa pe largŭ, pentru ca binevoitorulŭ lectorŭ sĕ vedă cu ce greutățĭ are de a lupta astădĭ preotulŭ românŭ, cum au începutŭ a agita în contră-i autoritățĭ publice, respingêndŭ acte făcute după lege, altele învĕțândŭ și îndemnândŭ pe poporulŭ ce formézǎ turma credinciósă, ca acestŭ poporŭ sĕ suscitéze greutățĭ preotului sĕu, ca turma sĕ se scóle în contra păstorului sĕu Der sĕ continuezŭ cu faptele concrete. Totŭ în anulŭ 1886 locuitorulŭ din Zalnocŭ Vasilica Junjoru alăturândŭ lângă acte de cumpĕrare totŭ Estrasŭ de cununiă în limba română, îi fură respinse actele totŭ dela acelŭ oficiu.

In anulŭ curentŭ locuitorulŭ din Zalnocŭ, Nuțu Varga voindŭ a șterge de pe moșiă o hipotecă și acludândŭ la actele făcute în limba maghiară Estras matricular în limba română, actele duse la oficiulŭ judecătoriei cercuale ca oficiu pentru cărțile funduare, nu primiră nicĭ măcarŭ signatura oficiului, ci interesatulŭ fu mânatŭ sĕ facă în limba maghiară Estrasulŭ.

Aci — lucru de necredutŭ — trebue sĕ aducŭ la lumină împrejurarea, că *unŭ advocatŭ maghiarŭ nu a voitŭ sĕ facă rugarea de destabulare, sub cuvêntŭ că totŭ nu vorŭ fi primite rugările décă Estrasulŭ este în limba română.* Grațiosulŭ advocatŭ este d-lŭ H. K. din Tașnadŭ.

Venindŭ la mine interesatulŭ și plângêndu-se că chiarŭ și unŭ advocatŭ îi denégă lucrarea pentru că Estrasulŭ acela este în limba românéscă, am luatŭ Estrasulŭ și însu-mĭ am compusŭ rugarea întrețesândŭ în aceea legile și ordinațiunile mai înalte pe basa cărora

---

FOILETONU.

Volapük.

Dela Bicazŭ, Martie 25. 1887.

Onorată Redacțiune!

Sperŭ, că pentru informațiunea mai deaprópe a multorŭ stimațĭ lectorĭ ai „Gaz. Tr." vețĭ binevoi a da locŭ în prețuita foiă ce redigeațĭ următorelorŭ deslușirĭ interesante față cu cestiunea unei limbe universale numite *Volapük*.

Fiă-mĭ decĭ permisŭ a Vĕ comunica unŭ articulŭ remarcabilŭ, referitorŭ la obiectulŭ din cestiune, pe care l'am cetitŭ și reprodusŭ în traducere fidelă din foia întitulată „*Christlich pädagogische Blätter*" Nr. 5. 1887. Eată acelŭ articulŭ:

» *Volapük* (din cuvintele *Vol*=lume și *pük*=limbă). Parochulŭ emeritatŭ r. catolicŭ din Litzelstetten l. Baden On. D. Ioanŭ *Schleyer* așa-șĭ numesce limba sa artistică inventată de elŭ însușĭ.

Nu Schleyer e celŭ dintêiu, care a avutŭ idea de a inventa o limbă artistică, ușorŭ de învĕțatŭ pentru fiecare. Și marele Leibnitz, spunŭ că s'a cugetatŭ seriosŭ la acésta. Insĕ trebuia, ca preotulŭ cat. Schleyer sĕ fiă celŭ dintâiu, care nu numai că a încercatŭ a realisa această ideă, der ca sĕ și deslege acéstă problemă aprópe perfectŭ. Idea unei limbe universale seu a lumei se vede a se fi stêrnitŭ în dênsulŭ la anulŭ 1877 în acelŭ bărbatŭ, care din tinerețele sale s'a dedicatŭ studiărei limbelorŭ strĕine cu atâta zelŭ și succesŭ, încâtŭ astădĭ pricepe mai bine de 50 limbĭ și dialecte străine, anume elŭ a începutŭ în Octomvre a anului memoratŭ a-șĭ compune „Tălmăcitorulŭ popórelorŭ' în șese limbĭ (germănesce, englezesce, frantuzesce, italienesce, spaniolesce și rusesce). In anulŭ 1878 șĭ-a compusŭ „Alfabetulŭ lumei' și ce e mai remarcabilŭ, ce l'a întăritŭ pre dênsulŭ în urmărirea planului seu, încâtŭ elŭ nu s'a mai odihnitŭ până l'a realisatŭ, a fostŭ *Austria* nóstră cea poliglotă (babilonulŭ limbilorŭ. Nota Trad) Anume Schleyer a călĕtoritŭ în primăvéra anului 1879 prin țĕrile nóstre cu limbĭ mestecate, și așa din propria esperiență a învĕțatŭ a le cunósce. Intr'o nópte din Martie fără somnŭ petrecută deodată îșĭ ivescŭ în formă invențiunea sa, sistemulŭ întregŭ alŭ limbei sale universale era în liniamentele principale deja gata, și totŭ în acea nopte fu fixatŭ și în scrisŭ. In 31 Martie 1879 începu Schleyer compunerea gramaticei și în decursulŭ anului atâtŭ aceasta, câtŭ și unŭ micŭ dicționarŭ au fostŭ lucrate. In anulŭ 1880 a apărutŭ edițiunea I. din Gramatica și Dicționarulŭ limbei lumei — Volapük -- de Schleyer tip. în 1000 exemplare.

Așadér abia trecură 7 anĭ deplinŭ, de cândŭ e cunoscută lumei acéstă invenția, și ea a și devenitŭ acum unŭ bunŭ comunŭ a sute de mii de ómenĭ cultivațĭ, ce trăescŭ reslățițĭ pe întregulŭ rotogolŭ alŭ pământului. Și ce a cășunatŭ o așa repede lățire a invenției acesteia? Rĕspunsŭ: eminența ei. Și în ce stă acésta? în simplitatea ei cea mare, în claritatea, în consecvența ei strictă, și, în urma acésta, în ușurătatea nepomenită, cu care se póte învĕța. Sĕ audimŭ mai deaprópe principiele fundamentale de carĭ a fostŭ condusŭ Schleyer la opera sa genială.

1. „*Uni generi humano unam linquam*" (Unui genŭ umanŭ o limbă). Acésta firesce că e încă numai unŭ idealŭ, la care se lucră, a căruia realisare însĕ nicĭ inventatorulŭ, nicĭ noi înșine nu o vomŭ ajunge. Următórele tese suntŭ însĕ în genere esecutabile în pracsă, ba într'adevĕrŭ și esecutate în Volapük; anume:

2. „*Unei limbe, una scrisóre*". Acésta una scrisore e Latina, pe care o folosescŭ tóte națiunile romanice, și cele mai multe slavice, pe care și Germanii o cunoscŭ bine de scrisóre a tipariului și a penei.

3. „*Unei scrisorĭ, una cetire*". Pentru a puté mĕsura mai bine însemnătatea acestui principiu, închipuiască-șĭ omulŭ, ce greutățĭ avemŭ de a învinge d. e. noi Germanii, când voimŭ a ceti bine cuvinte franțuzescĭ séu englezescĭ. Noi vedemŭ înaintea nóstră cunoscutele litere latine, nu ne este însĕ permisŭ a le ceti după legile nóstre de cetitŭ. Și întorsŭ: cuvintele nóstre germane de abia le mai poțĭ cunósce când le rostesce unŭ Francesŭ, și le citesce după metodulŭ cetirei lorŭ. Cine d. e. ar puté recunósce îndată cuvêntulŭ germanŭ când ar audi pe unŭ Francesŭ rostindŭ cuvêntulŭ: „Roschütangsiliäng?" și totușĭ unŭ Francesŭ când vede înaintea sa cuvêntulŭ nostru germanŭ: Rauchutensilien după legile limbei sale nu póte sĕ le citéscă altcum decâtŭ Roschütangsiliäng; așadér „unei scrisóre una cetire" acésta e cu putință numai décă se va esecuta strictŭ principiulŭ următorŭ și anume:

4. Fiăcare vocală are numai unŭ semnŭ (una și aceeașĭ literă) și vice-versa: fiăcare semnŭ numai una și aceeașĭ pronunciare. Se vorŭ folosi dér în Volapük cele 5 vocale cunoscute: *a*, *e*, *i*, *o*, *u*; și cele 3 variante de tonŭ: *ä*, *ö*, și *ü*. Sunete duple nu obvinŭ, prin urmare *au* este bisilabŭ, consonantele suntŭ aceleașĭ ca în germana, numai e de însemnatŭ că litera *c* sună totdéuna ca la Italianĭ tsch; j, ca la francesĭ sch; v ca w, și y

se dă Estrasulŭ românesce. Actele astfelŭ înaintate le-a primitŭ judecătoria reg. cercuală ca oficiu pentru cărţile funduarĕ pe lângă observarea unui oficialŭ de acolo, că preotulŭ din Zalnocŭ voiesce sĕ întorcă lumea cu fundulŭ in susŭ. Nu sciu fi-vorŭ respinse şi actele aceste séu ba. Acésta vomŭ vedé-o.

Aceste însĕ mĭ am ţinutŭ de datoriă patriotică a-le aduce la cunoscinţa publică dorindŭ a fi considerate ca unŭ protextŭ rĕdicatŭ pe acéstă cale în contra unorŭ ast felŭ de procederĭ vătĕmătore şi nedrepte. Implinindu-mĭ decĭ o datorinţă naţională şi patriotică, împlinescŭ totdeodată şi ceea ce cerŭ d-lŭ deputatŭ dietalŭ Polonyi Geza când impută distinsului deputatŭ dietalŭ şi lealului cetăţenŭ Ludovicŭ Mocsary, că sĕ lase ca Nemaghiarii sĕ protesteze contra nedreptăţirei lorŭ, mai restându-mĭ sĕ rogŭ pe Escelenţa Sa d-lŭ ministru de justiţiă, sĕ binevoiască a da atenţiune acestui protestŭ. Primiţĭ ş. c. l.

Ioanŭ Sonea,
preotŭ.

Aradŭ, 31 Martie 1887.

Domnule Redactorŭ! Grăbescŭ a vĕ vesti despre unŭ evenimentŭ îmbucurătorŭ în Aradŭ.

Astădĭ anume s'a constituitŭ *institutulŭ de creditŭ şi economii „Victoria"* in Aradŭ, de multŭ doritŭ şi simţitŭ la care legămŭ multe speranţe pentru prosperarea nóstră economică.

Iniţiatorii din Aradŭ au avutŭ norocirea a câştiga pentru aeestŭ institutŭ cele mai distinse persóne, carĭ oferescŭ deplină garanţă materială şi morală pentru înflorirea institutului.

Numele acestorŭ persone fundatóre suntŭ cunoscute de cele mai reale, e de prisosŭ der a-i recomanda, iată-i precum urmeză: Ilustra familiă Mocionéscă, anume: Antonie Mocioni, George Mocioni, Dr. Alesandru Mocioni, Dr. Eugenŭ Mocioni, Davidŭ Nicóră, Mircea V. Stănescu, Dr. N. Oncu, Dr G. Vuia, Dr. N. Ciaclanŭ, Mihaiu Velicĭ, Petru Grozda, Costa Oberchner, Mihaiu Raicu, G. Dogariu, Dr. At. Şandor, Grigorie Venter, Dem. Antonescu, G Lazarŭ, Aurelŭ Suciu şi G Florescu.

S'au esmisŭ 1000 de acţii câte de 100 fl. şi au intratŭ 1310 va sĕ dică cu 310 mai multŭ, care prisosŭ s'a redusŭ proporţionalŭ dela toţĭ autorii.

Adunarea generală constituantă sa ţinutŭ sub presidiulŭ d-lui George Dogariu şi a decursŭ in cea mai bună ordine

Direcţiunea institutului s'a alesŭ pe trei anĭ în următoriulŭ modŭ: *Dimitrie Boncĭ* presidentŭ, *Davidŭ Nicóră* vice-presidentŭ, *Dr. N. Oncu* directorŭ esecutivu, mai departe ca membri ai direcţiei: *M. V. Stănescu, G. Vuia, Dr. N. Ciaclanŭ, M. Velicĭ, Costa Oberchnez, Gr. Venter, Dem. Antonescu* şi *Aurelŭ Suciu.*

Ca presidentŭ alŭ adunării generale pe trei anĭ s'a alesŭ *G. Dogariu*, ér ca membrii ai comisiunei revĕdĕtóre asemenea pe trei anĭ: Dr. At. *Şandorŭ*, Ioanŭ *Beleşŭ*. G. *Lazarŭ*, Ant. *Caracioni* şi Vas. *Mangra.*

Astfelŭ ne putemŭ lăuda şi noi odată cu unŭ lucru bunŭ şi sperămŭ, că acéstă »Victoriă« nu e efemeră ci este semnulŭ viitorului nostru.

Incuragearea industriei în România.

Cetimŭ în »Romànulŭ«:

„Legea pentru încuragiarea industriei naţionale în România a fostŭ votată de Senatŭ in unanimitate, introducĕndu-se micĭ modificaţiunĭ proiectului, care fusese studiatŭ şi votatŭ de Cameră."

„Corpurile legiuitore şi guvernulŭ şĭ-au făcutŭ decĭ datoria procurândŭ prin lege tóte înlesnirile posibile acelora carĭ, Românĭ seu străinĭ, s'ar hotărî sĕ întemeieze in România unŭ stabilimentŭ industrialŭ cu unŭ capitalŭ de celŭ puţinŭ 50,000 de lei şi întrebuinţândŭ dilnicŭ 25 de lucrătorĭ dintre carĭ, după 5 anĭ dela înfiinţarea fabricei, două treimĭ vorŭ trebui sĕ fiă Românĭ."

»In tóte articulele şi paragrafele sale, legea pentru incuragiarea industriei naţionale este animată de spiritulŭ celŭ mai liberalŭ şi mai protectorŭ faţă cu actualii şi viitorii industrialĭ. Statulŭ nu pute face mai multŭ pentru industria naţională."

„Decă şi de aci înainte vomŭ continua a fi tributarii străinilorŭ până şi pentru articulele de prima necesitate şi mare consumaţiune, nu vomŭ mai fi îndrituiţĭ, după vechiulŭ şi neschimbatulŭ nostru obiceiu, a învinovăţi statulŭ. Statulŭ a făcutŭ totŭ ce a putuţŭ; repeţimŭ; prin legea pentru încuragiarea industriei naţionale statulŭ şĭ-a îndeplinitŭ datoria.«

»Rĕmâne acum, pentru ca legea sĕ primescă vieţă şi in practică sĕ-şĭ arate folósele ce astădĭ le are numai pe hârtiă, ca iniţiativa particularilorŭ, capitalulŭ românŭ, micŭ şi mare, sĕ între in mişcare cu prudenţa ce se cere pentru orĭce începuturĭ, der şi cu hotărîrea şi curagiulŭ ce se cerŭ pentru orĭce primŭ pasŭ de făcutŭ pe o cale încă nebătută."

„Sta-vomŭ a enumĕra aci părţile şi punctele carĭ se vorŭ înfăţişa de acum chiar acelora, carĭ s'ar hotărî a înfiinţa stabilimente de industriă pentru satisfacerea nenumĕratelorŭ cererĭ ale consumătorilorŭ românĭ? Pentru ce amŭ face acésta când n'avemŭ decâtŭ sĕ ne uitămŭ în giuru-ne şi sĕ vedemŭ câte nu suntŭ trebuinţele nóstre şi în acelaşĭ timpŭ câte nu suntŭ materiele prime ce România produce."

„Anulŭ trecutŭ, când convenţia comercială cu Austro-Ungaria încetă şi când tarifulŭ autonomŭ intră în vigore, o mulţime de industriaşĭ din Viena şi din părţile române ale Ardelului veniră în România, visitară diferite localităţĭ, vĕdură ceea ce solulŭ şi subsolulŭ românŭ ar pute da unui industriaşŭ esperimentatŭ, şi la fine pentru unii dintr'ênşii puţinŭ lipsi de a nu se hotărî sĕ înfiinţeze stabilimente industriale, fabrice în unele ramurĭ ale industriei."

„O lege specială pentru încuragiarea şi protecţiunea industriei naţionale nu se afla încă în legislaţiunea nóstră Industriaşulŭ străinŭ, necunoscĕndŭ mersulŭ administraţiunei nostre, neavĕndŭ nicĭ o lămurire despre intenţiunile, de carĭ guvernulŭ er animatŭ faţă cu stabilimentele industriale, conduse de străinĭ, se opriră în locŭ."

„Adĭ, legea, a cărei votare „Românulŭ" în dese rĕndurĭ a cerut-o cu stăruinţă, va intra în vigore. Străinulŭ care va înfiinţa o fabrică în România, va sci, carĭ suntŭ drepturile lui şi carĭ ajutórele ce statulŭ se obligă a-i da când elŭ va îndeplini condiţiunile prevĕdute în primulŭ articulŭ alŭ legei pentru încuragiarea industriei naţionale."

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PETERSBURGŬ, 2 Aprilie. — Scirea despre încercarea de atentatŭ în contra Ţarului la Gacina este falsă şi nebasată. Nu s'a petrecutŭ nicĭ unŭ atentatŭ, nicĭ vre-o altă faptă nelegiuită.

BERLINŬ, 2 Aprilie. — Cancelarului Bismarck i s'au făcutŭ erĭ cordiale ovaţiunĭ din incidentulŭ dilei nascerei sale. Prinţii casei imperiale, miniştrii, secretarii de statŭ l'au felicitatŭ în persónă. După amédĭ s'a dusŭ Bismarck la împĕratulŭ, care a voitŭ sĕ-i gratuleze în persónă. Din întrulŭ imperiului germanŭ precum şi din afară sosescŭ necurmatŭ gratulaţiunĭ şi darurĭ.

LONDRA, 2 Aprilie. — In camera comunelorŭ a declaratŭ Fergusson că guvernulŭ n'a primitŭ nicĭ o scire despre pretinsulŭ atentatŭ în contra Ţarului.

ROMA, 2 Aprilie — In nóptea trecută s'au sêmţitŭ violente sguduiturĭ de pămĕntŭ în Forli.

DIVERSE.

Sfîrşitulŭ lumiĭ. — Lumea se va sfîrşi, după câtŭ se pare, tocmai peste dece milióne de anĭ. Nicĭ mai târdiu, nicĭ mai curĕndŭ. Aşa dice sir Wiliam Tompson, marele fisicianŭ englesŭ, profesorŭ la universitatea din Glasgow şi pe care nu-lŭ póte bănui nimenĭ, că vrea sĕ glumescă. Şi apoi elŭ are şi motive, pe care le-a desvoltatŭ mai dilele trecute la adunarea instituţiei regale din Londra. Thompson crede, ca şi Helmholtz, că sórele e pe cale de a se rĕci, adecă de a se contracta pe mĕsură ce se răcesce, aşa încâtŭ temperatura rĕmâne aprópe statornică. Căldura sórelui e egală cu aceea, care ar trebui pentru desvoltarea unei puterĭ de 476 milióne de cai aburĭ, adecă aprópe 78,000 cai-aburĭ pe metru pătratŭ din suprafaţa sórelui. Orĭcâtŭ suntŭ de enorme cifrele acestea, teoria dinamicŭ a căldurii ne arată, că trebue sĕ-i fiă de ajunsŭ sórelui o restrângere de 35 metri pe anŭ pentru a emite în spaţiu aceeaşĭ căldură. In condiţiile acestea rada sórelui scade cu o sutime în 2000 de anĭ. Va sosi neapĕratŭ decĭ unŭ momentŭ, când temperatura lui va scădea. Şi în urma unorŭ socotelĭ forte precise s'a statornicitŭ la dece milióne de anĭ terminŭ, când temperatura sórelui nu va mai putea fi îndestulătore, spre a da viaţă globului pământescŭ. Aceleaşĭ date, aplicate la trecutŭ, arată, că sórele nu póte sĕ aibă o viéţă mai lungă de douĕ-decĭ de milióne de anĭ, orĭ-care i-ar fi originea: séu că a fostŭ resultatulŭ unei lumĭ preexistente, séu că a fostŭ resultatulŭ îndesării unorŭ nebulose. Geologii şi naturaliştii, cum toţĭ sciu, au gustŭ sĕ admită pentru pămentŭ o vieţă multŭ mai vechiă. Fisicianulŭ dela Glasgow nu se invoesce însĕ cu dênşii.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

---

ca ie; ch, ck, qu, şi w în Volapük nu obvinŭ.—O uşurătate mare resultă şi din regula următóre:

5. *„Tóte vocalele suntŭ lungĭ"* prin acésta cadŭ tóte regulele stabilite in alte limbĭ despre lungimea şi scurţimea silabelorŭ.

6. *„Fiăcare cuvêntŭ 'şĭ are tonulŭ pe silaba din urmă"* şi aşa fiecare studentŭ de Volapük remâne cruţatŭ de bovisarea regulelorŭ de accente atâtŭ de lungĭ.

7. Tóte substantivele, firesce, décă nu însemnéză lucrurĭ femeescĭ—suntŭ de genulŭ bărbătescŭ. Cu „Quae maribusulŭ" decĭ nu are a se produce nicĭ unŭ discipulŭ alŭ Volapükiştilorŭ. Elŭ trebue sĕ 'şĭ însemne numai că d. e. unŭ bou nu e vacă, că o iépă nu e armăsarŭ, şi aşa elŭ nicĭodată nu va devenĭ obiectŭ de risŭ pentru că n'a nemeritŭ genulŭ. — Cătră aceste se mai adauge:

8. *„Volapük nu are articlu"*; frumosŭ sună însĕ cele din urmă regule principale:

9. *„In Volapük numai una* (singurŭ unica) *declinaţiă şi numai una conjugaţiă este"*.

10. *„Fiăcare regulă este fără escepţiă"*.

Cine der nu se va ispiti după aceste principie măreţe de pofta de a cunósce mai de aprópe organismulŭ limbei? Sĕ privimŭ decĭ puţinţelŭ mai deaprópe în gramatică! Care e d. e. acea unică declinaţiă?

Regula: La rădĕcina cuvêntului, care e totdeuna Nominativulŭ, în Genitivŭ se adauge a, în Dativŭ e, în Acusativŭ i; pluralulŭ se forméză décă la forma respectivă a singularului se adauge unŭ s. Prin urmare: fat= tata séu tată, fats=taţii séu taţĭ ş. a. Aşa se declină tóte cuvintele substantive, adjective, numeralie şi pronume, decă acele stau singure de sine. Decă însĕ adjectivele, numeraliele, séu pronumele stau nemijlocitŭ după propoşiţiunea principală de care se ţinŭ, nu trebue sĕ li se adauge nicĭ unŭ semnŭ de casŭ.

Urmarea seriei vocalelorŭ şi variantelorŭ de tonŭ, precum deja s'a premisŭ în punctulŭ 4, forméză unŭ espedientŭ eficace spre poprirea memoriei, aşa d. e. numerii dela 1 până la 10 suntŭ formaţĭ după urmarea una după alta a vocalelorŭ şi variantelorŭ de tonŭ din seria lorŭ:

bal (1), tel (2) kil (3), fol (4), lul (5) mäl (6), vel (7), jöl (8), zül (9).

Insemnare: Cine voiesce a numĕra şi mai departe sĕ-şĭ însemne că în Volapük litera s jócă acelaşi rolŭ ce'lŭ are nula (zero) în calculaţiunĭ, aşa se dice 10= bals 20=tels, numerii intercalarĭ se forméză prin adiţiă aşa 11=10 şi 1=balsebal, ş. a.

Incă şi mai genialŭ e proiectată conjugaţia. Cu ajutorulŭ seriei de mai susŭ lesne îşĭ póte omulŭ adnota, că:

a	*lö fob*	însémnă: eu	iubescŭ=presentŭ
ä	„	„	iubeam=imperfectŭ
e	„	„	am iubitŭ=perfectŭ
i	„	„	am fostŭ iubitŭ=plp. perfectŭ.
o	„	„	voiu iubi=futurŭ
u	„	„	voiu fi fostŭ iubit futurŭ exact.

Pasivulŭ în unŭ minutŭ se póte învĕţa. Se pune adecă dinaintea formelorŭ respective a activului unŭ *p* aşa d. e. pälöfob=eu eram iubitŭ.

După aceste deliniamente, uşorŭ se vede pentru ce s'a lăţitŭ aşa repede Volapük.

Precum afirmă unii, s'ar puté învĕţa gramatica limbei acesteia în atâtea dile, în câţĭ anĭ se învaţă orĭcare altă limbă viuă. Greutatea o căşună numai învĕţarea vocalelorŭ — a cuvintelorŭ — der aşa e la începutŭ orĭ şi care altă limbă; şi apoi Volapük are pentru sine acelŭ avantagiu, că şĭ-a împrumutatŭ rădĕcina cuvintelorŭ sale din cele mai cunoscute, şi mai lăţite limbe d. e. din englesa mai bine decâtŭ a 3 a parte, din germana a 4-a parte, şi din alte asemenea; prin urmare fiăcare naţiă îşĭ va afla în Volapük multe cuvinte cunoscute de-ale limbei sale.

Ar mai fi încă a se rĕspunde la întrebarea: Corespunde o astfelŭ de limbă artistică unei necesităţĭ sêmţite în genere? Noi trebue sĕ dicemŭ da, cu tótă certitudinea. Inainte de asta a fostŭ limba latină care a sucursŭ lipsei acesteia, încâtŭ ea a fostŭ limba de corespondenţă a tuturorŭ învĕţaţilorŭ.

De când însĕ prin schimbarea relaţiunilorŭ limba latină nu mai e capabilă a corĕspunde destinaţiei acesteia frumóse, de când cultura mai multŭ realistică a produsŭ unŭ numĕrŭ mare de învĕţaţĭ, carĭ de pildă au eşitŭ din şcólele nóstre reale nicĭ n'au mirositŭ latina, de atuncĭ însémnă a conta cu adevĕrulŭ, ca sĕ nu-i ascrie nimenĭ Latinei unŭ preţŭ mai mare, decâtŭ îlŭ are într'adevĕrŭ.

O limbă viuă însĕ nicĭodată nu se va puté introduce ca limbă comercială generală şi de comunicaţiune, căcĭ odată esistă rivalitatea naţiunilorŭ singuratice, care nicĭodată nu va concede o astfelŭ de preeminenţă unei singure limbe. (Cugete omulŭ numai la cérta limbelorŭ din Austria!) şi afară de aceea fiăcare limbă viuă, şi anume în gramatică, din causa regulelorŭ şi escepţiilorŭ aşa de multe, apoi escepţii dela escepţii causéză prea multă ostenélă studentului. Volapük amendurorŭ acestorŭ împedecărĭ le-a aflatŭ léculŭ. Volapük e pentru fiăcare naţiă limbă nouă, şi totuşi în parte cunoscută; şi Volapük se póte studia cu o uşurinţă estraordinară. Decĭ fiăcare omŭ cultŭ sĕ înveţe limba universală a lui Schleyer! Intrebărĭ obveniende se rĕspundŭ prin Redacţiunea dela fóia „Christlich päd. Blätter" din Viena.«

G. C.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 90	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hârtiă 5%	88 55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —	Renta de hârtiă austriacă	80 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 25	Renta de arg. austr.	81 50
Bonurĭ rurale ungare	104 50	Renta de aurŭ austr.	113 60
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50	Losurile din 1860	133.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50	Acţiunile băncei austro-ungare	881 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50	Act. băncei de creditŭ ung.	287.30
Bonurĭ rurale transilvane	104 75	Act. băncei de creditŭ austr.	285.40
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 —
		Napoleon-d'orĭ	10 09
		Mărcĭ 100 împ. germ.	62 65
		Londra 10 Livres sterlinge	127 80

Cursulu pieţei Braşovu

din 31 Martie st. n. 1887

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vend.	8.49
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10 05	»	10 09
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 95	»	6.—
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
» » » 5%	»	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ		7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-niĭ abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiuneĭ sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatuluĭ postalŭ şi numeriĭ de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domniĭ ce se abonézā din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularităţĭ la primirea ḑiaruluĭ onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delăturéze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS"

TARIFA

anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă urmatórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.